

ਸਿਵਲ ਅਪੀਲੇਟ

Before ਐਚ.ਆਰ. ਖੰਨਾ , ਜੇ.

ਸ਼੍ਰੀ ਚੰਦਰ ਰਾਮ, - ਅਪੀਲਕਰਤਾ

ਬਨਾਮ

ਸ਼੍ਰੀਮਤੀ ਸਬੀਆ ਵਤੀ,-ਜਵਾਬਦਾਤਾ।

F.A.O. 80-D -1962 ਦੀ

ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ (1955 ਦਾ XXV)- ਐੱਸ. 25—ਸਥਾਈ ਗੁਜਾਰੇ ਲਈ ਆਰਡਰ—ਕੀ ਇੱਕ ਡਿਫਾਲਟ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਧਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਵਿੱਚ ਅਜਿਹਾ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕਿ ਗੁਜਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ ਉਸ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇੱਕ ਡਿਫਾਲਟਿੰਗ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਪਾਰਟੀ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਗੁਜਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਘੇਰ ਤੰਗੀ ਅਤੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪਤਨੀ ਘੇਰ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਤਿਆਗ ਦੀ ਦੇਸ਼ੀ ਹੋਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਜਾਰਾ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਪਤਨੀ ਦੀ ਤਰਫੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਠਹਿਰਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ। ਆਪਣੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨ ਕਾਰਨ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਜਾਰਾ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਦਿੱਤਾ।

ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ, 1955 ਦੀ ਧਾਰਾ 28 ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਹਿਲੀ ਅਪੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਜੇ. ਬੀ. ਗਰਗ, ਸਬ-ਜੱਜ, ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਤੋਂ, ਜ਼ਿਲ੍ਹਾ ਜੱਜ, ਦਿੱਲੀ, ਮਿਤੀ 11 ਅਪ੍ਰੈਲ, 1962 ਨੂੰ ਸੌਂਪੀਆਂ ਸ਼ਕਤੀਆਂ ਨਾਲ, ਰੁ. 32 ਪ੍ਰਤੀ ਮਹੀਨਾਵਾਰ ਸਥਾਈ ਗੁਜਾਰੇ ਵਜੋਂ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ ਪਤਨੀ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਤੱਕ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੀ, ਅਦਾ ਕੀਤੀ ਜਾਵੇਗੀ। ਐਮ.ਸੀ. ਭੂਟਾਨੀ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਲਈ ।

ਐਮ.ਕੇ.ਚਾਵਲਾ, ਐਡਵੋਕੇਟ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਵੱਲੋਂ ।

ਨਿਰਣਾ.

ਖੰਨਾ, ਜੇ.-ਚੰਦਰ ਰਾਮ ਦੁਆਰਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਗਈ ਇਹ ਅਪੀਲ ਵਿਦਵਾਨ ਅਧੀਨ ਜੱਜ, 1st ਕਲਾਸ, ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਗਈ ਹੈ, ਜਿਸਦੇ ਤਹਿਤ ਉਸ ਨੇ ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਗੁਜਾਰਾ ਭੱਤਾ ਦਿੱਤਾ ਹੈ। 32 ਪ੍ਰਤੀ ਮੇਨਸੈਮ ਸਬੀਆ ਵਤੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਉਸ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਤੱਕ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰ ਲੈਂਦੀ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ।

ਕੇਸ ਦੇ ਸੰਖੇਪ ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 10 ਦੇ ਤਹਿਤ ਜਵਾਬਦੇਹੀ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਇਸ ਦੇਸ਼ 'ਤੇ ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਲਹਿਦਗੀ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਕਿ ਉਸਨੇ ਸਿਰਫ ਇੱਕ ਹਫਤਾ ਉਸਦੇ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਉਸਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ।

ਪਟੀਸ਼ਨ ਦਾ ਜਵਾਬਦਾਤਾ ਵੱਲੋਂ ਵਿਰੋਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਜਿਸ ਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੇ ਉਸ ਨਾਲ ਬੇਰਹਿਮੀ ਨਾਲ ਪੇਸ਼ ਆਇਆ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੇ ਘਰੋਂ ਪੈਸੇ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਮਜਬੂਰ ਕੀਤਾ ਸੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਪਾਇਆ ਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਪਟੀਸ਼ਨ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ ਤੋਂ ਤੁਰੰਤ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਸਮੇਂ ਲਈ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਇਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਜੁਡੀਸ਼ੀਅਲ ਅਲਹਿਦਗੀ ਲਈ ਇੱਕ ਫਰਮਾਨ ਜਵਾਬਦੇਹ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ।

ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਖਿਲਾਫ ਸਥਾਈ ਗੁਜਾਰੇ ਦੀ ਮਨਜ਼ੂਰੀ ਲਈ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25 ਦੇ ਤਹਿਤ ਇੱਕ ਅਰਜ਼ੀ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ। ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਇਹ ਦੇਖਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਅਰਜ਼ੀ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰ ਲਈ ਕਿ ਇਸ ਕੇਸ ਦੇ ਪੱਖ ਇੱਕ ਬਹੁਤ ਹੀ ਮੰਦਭਾਗੇ ਜੇੜੇ ਸਨ ਜੋ ਕੁਝ ਮਹੀਨਿਆਂ ਤੋਂ ਵੱਧ ਇਕੱਠੇ ਰਹਿਣ ਦੇ ਯੋਗ ਨਹੀਂ ਸਨ। ਰੁਪਏ ਦੀ ਦਰ 'ਤੇ ਸਥਾਈ ਗੁਜਾਰਾ'। 32 ਪ੍ਰਤੀ ਮਾਹਵਾਰੀ, ਇਸਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਤੱਕ ਜਾਂ ਜਦੋਂ ਤੱਕ ਉਹ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਨਹੀਂ ਕਰਾਉਂਦੀ ਉਦੋਂ ਤੱਕ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਸੀ।

ਅਪੀਲ ਵਿਚ ਅਪੀਲਕਰਤਾ ਦੇ ਵਿਦਵਾਨ ਵਕੀਲ, ਸ਼੍ਰੀ ਭੂਟਾਨੀ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿਚ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿਚ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਸਥਾਈ ਗੁਜਾਰੇ ਦਾ ਭੁਗਤਾਨ. ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਆਪਣੀ ਅਰਜ਼ੀ ਦੇ ਨਾਲ 1 ਫਰਵਰੀ, 1962 ਨੂੰ ਹਲਫੀਆ ਬਿਆਨ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ ਸੀ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਉਸਨੇ ਕਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੀ ਕੋਈ ਆਮਦਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਕੋਲ ਰੋਜ਼ੀ-

ਰੇਟੀ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਸੀ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਆਪਣਾ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਚਲਾਉਣਾ ਔਖਾ ਸੀ। ਇਹ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਉਸਦੀ ਵਿਧਵਾ ਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਖੁਆਇਆ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਸਦੇ ਕੋਲ ਕੰਮ ਦਾ ਕੋਈ ਸਾਧਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਅਤੇ ਉਹ ਲਗਭਗ ਭੁੱਖੀ ਸੀ, ਅਤੇ ਆਮਦਨ ਵੀ ਸੀ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਦਿਨ ਬਹੁਤ ਹੀ ਤਰਸਯੋਗ ਹਾਲਤ ਵਿੱਚ ਗੁਜ਼ਾਰ ਰਹੀ ਸੀ, ਬਿਨਾਂ ਪਹਿਨਣ ਲਈ ਕੱਪੜੇ। ਉਸ ਹਲਫ਼ਨਾਮੇ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਕਿ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸਮੱਗਰੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜੋ ਦਰਸਾਉਂਦੀ ਹੋਵੇ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਣ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ।

ਹਾਲਾਂਕਿ, ਸ਼੍ਰੀ ਭੁਟਾਨੀ ਦੀ ਦੂਜੀ ਅਤੇ ਮੁੱਖ ਦਲੀਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੂੰ ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਡਿਫਾਲਟਰ ਪਾਰਟੀ ਸੀ, ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਨੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਦੇਣਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ, ਗੁਜ਼ਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਆਦੇਸ਼ ਕੇਵਲ ਉਸ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੋ ਦੇਸ਼ੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਡਿਫਾਲਟਰ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਇਸ ਸਬੰਧ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਾ ਹੈ ਕਿ ਹਿੰਦੂ ਮੈਰਿਜ ਐਕਟ ਦੀ ਧਾਰਾ 25, ਜਿਸ ਦੇ ਤਹਿਤ ਗੁਜ਼ਾਰੇ ਭੱਤੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਹੈ: -

“(1) ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਲਤ, ਕੋਈ ਵੀ ਫ਼ਰਮਾਨ ਪਾਸ ਕਰਨ ਵੇਲੇ ਜਾਂ ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਦੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ, ਪਤਨੀ ਜਾਂ ਪਤੀ ਦੁਆਰਾ, ਜਿਵੇਂ ਵੀ ਕੇਸ ਹੋਵੇ, ਦੁਆਰਾ ਇਸ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ 'ਤੇ, ਹੁਕਮ ਦੇ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ, ਜਦੋਂ ਕਿ ਬਿਨੈਕਾਰ ਅਣਵਿਆਹਿਆ ਰਹਿੰਦਾ ਹੈ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜਾਂ ਉਸਦੇ ਰੱਖ-ਰਖਾਅ ਲਈ ਭੁਗਤਾਨ ਕਰੇਗਾ ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੁੱਲ ਰਕਮ ਜਾਂ ਅਜਿਹੀ ਮਾਸਿਕ ਜਾਂ ਸਮੇਂ-ਸਮੇਂ ਦੀ ਰਕਮ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰੇਗਾ ਜੋ ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਉਮਰ ਤੋਂ ਵੱਧ ਨਾ ਹੋਵੇ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੀ ਆਪਣੀ ਆਮਦਨ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਪੱਤੀ, ਜੇਕਰ ਕੋਈ ਹੋਵੇ, ਬਿਨੈਕਾਰ ਦੀ ਆਮਦਨ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸੰਪੱਤੀ ਅਤੇ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ, ਇਹ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਜਾਇਜ਼ ਜਾਪਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਵੀ ਅਦਾਇਗੀ, ਜੋ ਲੋੜ ਹੋਵੇ, ਅਚੱਲ ਜਾਇਦਾਦ 'ਤੇ ਚਾਰਜ ਦੁਆਰਾ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ.

(2) ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਉਪ-ਧਾਰਾ (1) ਦੇ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੇ ਬਣਾਏ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕਿਸੇ ਵੀ ਸਮੇਂ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੇ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਤਬਦੀਲੀ

ਹੋਈ ਹੈ, ਤਾਂ ਇਹ, ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਿਰ ਦੇ ਕਹਿਣ 'ਤੇ, ਬਦਲ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਸੋਧ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਜਾਂ ਅਜਿਹੇ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਰੱਦ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਜਾਇਜ਼ ਸਮਝੇ।

(3) ਜੇਕਰ ਅਦਾਲਤ ਇਸ ਗੱਲ ਤੋਂ ਸੰਤੁਸ਼ਟ ਹੈ ਕਿ ਜਿਸ ਧਿਰ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਇਸ ਧਾਰਾ ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ, ਉਸ ਨੇ ਦੁਬਾਰਾ ਵਿਆਹ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਧਿਰ ਪਤਨੀ ਹੈ, ਕਿ ਉਹ ਪਵਿੱਤਰ ਨਹੀਂ ਰਹੀ, ਜਾਂ, ਜੇਕਰ ਅਜਿਹੀ ਧਿਰ ਪਤੀ ਹੈ, ਤਾਂ ਉਹ ਉਸ ਨੇ ਵਿਆਹ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਕਿਸੇ ਵੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਸਰੀਰਕ ਸਬੰਧ ਬਣਾਏ ਹਨ, ਇਹ ਹੁਕਮ ਰੱਦ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇਗਾ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਸੈਕਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਗੁਜਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦੀ ਅਦਾਇਗੀ ਦਾ ਹੁਕਮ ਸਿਰਫ਼ ਉਸ ਪਤਨੀ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜੇ ਕੋਈ ਡਿਫਾਲਟਰ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਧਿਰ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੇਸ਼ੱਕ, ਗੁਜਾਰਾ ਭੱਤੇ ਦੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਧਿਰਾਂ ਦਾ ਆਚਰਣ ਵਿਚਾਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਘੇਰ ਤੰਗੀ ਅਤੇ ਭੁੱਖਮਰੀ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਵਿੱਚ ਲਿਜਾਇਆ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਪਤਨੀ ਘੇਰ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਤਿਆਗ ਦੀ ਦੇਸ਼ੀ ਹੋਵੇ, ਅਦਾਲਤ ਆਪਣੇ ਵਿਵੇਕ ਨਾਲ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਜਾਰਾ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰ ਸਕਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਪਤਨੀ ਦੇ ਪੱਖ ਤੋਂ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਬਦਤਮੀਜ਼ੀ ਵਾਲੇ ਰਵੱਈਏ ਦੀ ਅਣਹੋਂਦ ਵਿੱਚ, ਅਦਾਲਤ, ਮੇਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਿੱਚ, ਉਸ ਦੇ ਪਤੀ ਨਾਲ ਰਹਿਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਕੇ ਉਸ ਨੂੰ ਗੁਜਾਰਾ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਤੋਂ ਇਨਕਾਰ ਕਰਨਾ ਜਾਇਜ਼ ਨਹੀਂ ਹੋਵੇਗਾ। ਰਾਬਰਟਸਨ ਬਨਾਮ ਰੋਬਰਟਸਨ ਅਤੇ ਫਾਵਾਗ੍ਰੇਸ (1) ਵਿੱਚ ਜੈਸੇਲ, ਐੱਮ.ਆਰ. ਦੁਆਰਾ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਇਹ ਇਰਾਦਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਦੇਸ਼ੀ ਪਤਨੀ ਨੂੰ ਭੁੱਖੇ ਮਰਨ ਲਈ ਗਲੀਆਂ ਵਿੱਚ ਮੋੜ ਦਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਡਾ. ਹਰਮੁਸਜੀ ਐਮ. ਕਾਲਾਪੇਸੀ ਬਨਾਮ ਦੀਨਬਾਈ ਐਚ. ਕਾਲਾਪੇਸੀ (2), ਗਜੇਂਦਰਗੜਕਰ, ਜੇ. (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਉਹ ਉਦੋਂ ਸੀ) ਪਾਰਸੀ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਐਕਟ ਦੇ ਅਧੀਨ ਇੱਕ ਕੇਸ ਨਾਲ ਨਜਿੱਠਣ ਦੌਰਾਨ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ, ਜਿਵੇਂ ਕਿ: -

"'ਬੰਬੇ ਹਿੰਦੂ ਤਲਾਕ ਐਕਟ, 1947 ਦੇ 22, ਵਿਚ ਇਕ ਅਨੁਸਾਰੀ ਵਿਵਸਥਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇਣਾ ਢੁਕਵਾਂ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ', ਇਸ ਐਕਟ ਦੇ ਸੈਕਸ਼ਨ 8 ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਸਮਾਨ ਰੂਪਾਂ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਿਧਾਨ ਸਭਾ ਦੁਆਰਾ ਧਾਰਾ 47 ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਲਾਗੂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਪਾਰਸੀ ਵਿਆਹ ਅਤੇ ਤਲਾਕ ਐਕਟ। 'ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਇਹ ਨਿਰੰਤਰ ਅਭਿਆਸ ਰਿਹਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਗੁਜਾਰੇ ਜਾਂ ਦੇਸ਼ੀ ਪਤਨੀਆਂ ਤੋਂ ਵੀ ਗੁਜਾਰਾ ਭੱਤੇ ਲਈ ਅਰਜ਼ੀਆਂ 'ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰੇ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗੁਣਾਂ ਦੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਨਿਪਟਿਆ ਜਾਵੇ।

ਗੁਜਾਰੇ ਭੱਤੇ ਲਈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਅਰਜ਼ੀ, ਜਿੱਥੋਂ ਤੱਕ ਅਸੀਂ ਜਾਣਦੇ ਹਾਂ, ਮੁੱਢਲੇ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਰੱਦ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਕਿ ਉਕਤ ਦਰਖਾਸਤ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ੀ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਹੈ। ਦਰਅਸਲ, ਇਹ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕਾਨੂੰਨ ਦੇ ਅਧੀਨ ਵੀ ਸਥਿਤੀ ਜਾਪਦੀ ਹੈ। ਤਲਾਕ 'ਤੇ ਦੇਰ ਨਾਲ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ 'ਨਿਸੀ' ਦੇ ਹੁਕਮ 'ਤੇ ਜਾਂ ਉਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਪਤੀ ਨੂੰ ਦੇਸ਼ੀ ਪਤਨੀ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਣ ਦਾ ਪੂਰਾ ਅਖ਼ਤਿਆਰ ਹੈ।"

ਉਪਰੋਕਤ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਭਰੋਸਾ ਐਸ਼ਰੇਜਟ ਬਨਾਮ ਐਸ਼ਕ੍ਰਾਫਟ (3) ਵਿੱਚ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਸੀ, ਕਿ ਅਭਿਆਸ ਦਾ ਕੋਈ ਨਿਯਮ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਇੱਕ ਪਤਨੀ ਜਿਸ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਵਿਆਹ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨ ਲਈ 'ਨਿਸੀ' ਦਾ ਹੁਕਮ ਸੁਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਉਸ ਨੂੰ ਵਿਆਹ ਦਾ ਹੱਕਦਾਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਹਾਲਾਤ ਦਿਖਾਉਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਮੈਟਰੀਮੋਨੀਅਲ ਕਾਜ਼ ਐਕਟ, 1857 ਦੀ ਧਾਰਾ 32 ਅਧੀਨ ਹੁਕਮ। ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਕੇਸਾਂ ਵਿਚ ਇਹ ਵੀ ਜੋੜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਪਤੀ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਦੇਸ਼ੀ ਪਤਨੀ ਲਈ ਪ੍ਰਬੰਧ ਸੁਰੱਖਿਅਤ ਕਰਨ ਦਾ ਹੁਕਮ ਦੇਵੇਗੀ, ਭਾਵੇਂ ਕਿ ਉਸ ਦੀ ਜੇਕਰ ਪਤਨੀ ਪੂਰੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਸਹਾਰੇ ਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਸਾਬਤ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਉਸਦਾ ਆਪਣਾ ਆਚਰਣ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੈ ਮਾੜੀ ਸਿਹਤ ਕਾਰਨ ਆਪਣੀ ਰੋਜ਼ੀ-ਰੋਟੀ ਕਮਾਉਣ ਵਿੱਚ ਅਸਮਰੱਥ। ਕੁਝ ਹੋਰ ਅੰਗਰੇਜ਼ ਅਧਿਕਾਰੀਆਂ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦੇ ਕੇ ਸ. ਗਜੇਂਦਰਗੜਕਰ, ਜੇ., ਨੇ ਉਸ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਅਨੁਸਾਰ ਦੇਖਿਆ: -

"ਇਹ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿਸੇ ਦਿੱਤੇ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਤਨੀ ਦੁਆਰਾ ਤਿਆਗ ਇੰਨਾ ਘੋਰ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਇਹ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਅਜਿਹੀ ਪਤਨੀ ਜੋ ਅਜਿਹੇ ਘੋਰ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਤਿਆਗ ਦੀ ਦੇਸ਼ੀ ਹੈ, ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਪਤੀ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਗੁਜਾਰਾ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਅਸੀਂ ਨਹੀਂ ਸਮਝਦੇ ਕਿ ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਪਤਨੀ ਦੇ ਵਿਵਹਾਰ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ਰਤਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਣਾ ਉਚਿਤ ਹੋਵੇਗਾ।"

ਮੌਜੂਦਾ ਕੇਸ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਪਤਾ ਲੱਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਭਾਵੇਂ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਪਤੀ ਨੂੰ ਛੱਡ ਦਿੱਤਾ ਹੈ, ਪਰ ਇਹ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਕੁਝ ਵੀ ਨਹੀਂ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਸ਼ੁੱਧ ਹੈ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਮਨਘੜਤ ਇਰਾਦੇ ਕਾਰਨ ਦੂਰ ਰਹਿ ਰਹੀ ਹੈ। ਉਸਦਾ ਚਾਲ-ਚਲਣ ਵੀ ਅਜਿਹਾ ਨਹੀਂ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਸਪੱਸ਼ਟ ਤੌਰ 'ਤੇ ਦੁਸ਼ਟ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਘੋਰ ਅਤੇ ਜਾਣਬੁੱਝ ਕੇ ਤਿਆਗ ਦੇ ਬਰਾਬਰ ਮੰਨਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਹਾਲਾਤਾਂ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦੇ ਹੱਕ ਵਿੱਚ ਗੁਜਾਰਾ ਭੱਤਾ ਦੇਣ ਬਾਰੇ ਹੇਠਲੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਹੁਕਮ ਵਿੱਚ ਦਖਲ ਦੇਣ ਦਾ ਕੋਈ ਠੋਸ ਆਧਾਰ ਨਜ਼ਰ ਨਹੀਂ ਆਉਂਦਾ।

ਅਪੀਲ, ਉਸ ਅਨੁਸਾਰ, ਅਸਫਲ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਖਾਰਜ ਹੋ ਜਾਂਦੀ ਹੈ, ਪਰ ਹਾਲਾਤ ਵਿੱਚ ਮੈਂ ਪਾਰਟੀਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਖਰਚੇ ਚੁੱਕਣ ਲਈ ਛੱਡ ਦਿੰਦਾ ਹਾਂ।

ਡਿਸਕਲੇਮਰ ਸਖਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਆਂ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ । ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

Govinder Singh

TRANSLATOR